

21. ARCHITECTONISCHE EIGENAARDIGHEDEN.

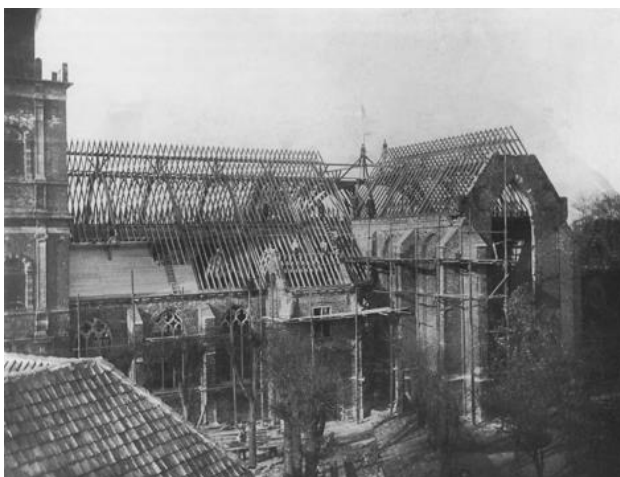
In deze rubriek wordt u wegwijs gemaakt in de architectonische bijzonderheden die onze kerk heeft. Bij binnenkomst in de portaal is rechts een deur waarachter een wenteltrap die leidt via de koorzolder naar gewelven en de klokkenzolder. Men kan 8 vloeren hoog tot nagenoeg onder de haan in de torenspits komen. Met alle trappen en verantwoorde ladders loopt men in totaal 207 treden. Een uitdagende klim: een belevenis van houten constructies en een overweldigend uitzicht. Afgelopen jaar 2016 zijn op drie zaterdagen verschillende groepen naar boven geweest. Een verslag hierover stond in de Hoeksteen van oktober.

De dakconstructie van Scandinavisch grenenhout en de klokkenstoel van Asobehout zijn een samenstelling van balken, ondersteund met stalen balken en trekstangen. Deze zijn samen sterk genoeg om de belasting van het eigen gewicht, een dik pak sneeuw, noord en zuidwester winddruk van stevige stormen met een kracht van 9-10 en orkaankracht 11-12 te kunnen (ver)dragen. Zonder deze constructie zou het dak buigen en golven tot het bezwijkt. Nu kraakt en knaagt het wel, maar dat moet. Hout is enigszins flexibel.

Als je onder het dak loopt besef je pas hoe belangrijk de dakhellingen zijn zodat de windkracht op gestuwd wordt naar de top van de helling. Imposant is dat men de houtconstructie en staalconstructie dichtbij kan zien. Dan pas krijgt men een idee hoe een kerkdak is opgebouwd.

Een kapebint met spanten, schoren, dakbeschot die een schuin dak ondersteunt: in de bouwkunde noemt men dat 'balkconstructie'. Het bestaat uit een samenstel van geschoorde liggers en staanders die rechtstreeks bevestigd zijn op de muurplaat van een dwarsgevel. Een gebinte is een poortvormige dwarsdoorsnede van een dak, terwijl de dakstoel de totaalconstructie van gebinten en spanten is.

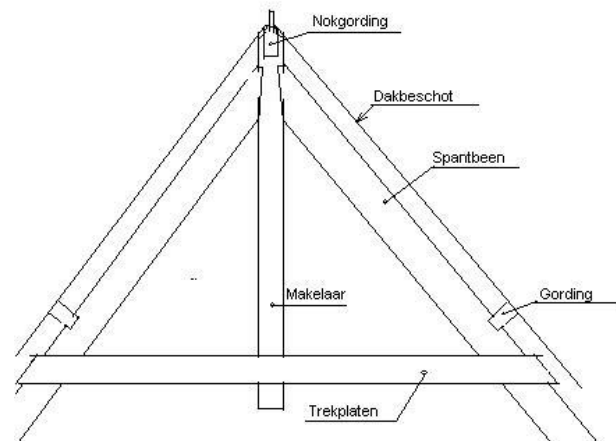

Typisch Nederlands is het schaargebint met schuine schaarspanten en een nokgording. In dit verband wordt ook wel gesproken over een gordingenkap die zich door een vlakkere dakhelling onderscheidt van een eigenlijke sporenkap. Bij een eenvoudige sporenkap ontbreekt de dakstoel. Vanwege de kosten en het gewicht worden nog altijd meest houten balken gebruikt voor een dakstoel. Wanneer gebruikgemaakt wordt van stalen elementen, I-profiel en H-profiel kan de

constructie echter sterk vereenvoudigd worden. Het stoelgedeelte in het woord heeft slechts indirect met een stoel te maken. Het is afgeleid van Middelhoogduits stolle

wat 'steun, stijl' betekend., Duits Stolle of Stuhl 'gestel'. In dezelfde zin wordt ook het woord klokkenstoel gebruikt als het gestel waarop een klok rust. Nauw verwant is het woord staal 'grondslag'

Een trekplaat, hanenbalk of haanhout is een horizontale balk die bij spantconstructies een verbinding vormt tussen de beide spantbenen of een eventuele makelaar in de dakstoel nabij de nok. De trekplaat wordt samen met het sporenpaar waaraan hij is bevestigd ook wel het gespan genoemd. De functie van een dergelijke plaat of balk is om de spatkrachten van de spantbenen op te vangen. Het is dus een balk die trekt in plaats van duwt.

De naam "hanebalk" is ontstaan doordat er vroeger vaak hanen en kippen op gingen zitten. De naam werd in het Middelnederlands ontleent aan het Deense hanebjelke. Bij het Hollands spant zijn trekplaten twee planken aan weerszijden van de spantbenen. Deze verbinden de spantbenen met elkaar en met een eventuele makelaar en voorkomen het doorbuigen van de spantbenen. Deze constructie van staande en liggende balken komt ook voor bij boerderijen. Dit betekent dat de balkverbindingen eeuwen oud zijn. Tot slot een aantal termen waar een kerkgebouw aan moest voldoen.

- Fundamenten:** het geloof dat rotsvast en aanneemt zonder te zien.
- Dak:** de liefde die de zonden bedekt.
- Vloer:** nederigheid want zij laat zich met de voeten treden.
- Stenen:** zijn de gelovigen die samen de Kerk uitmaken.
- Mortel:** die de stenen samenhoudt is het Woord Gods en de samenhangigheid.
- Pilaren:** zijn de heiligen die de kerk schragen.
- Klokken:** zijn Gods stem die Zijn woord verkondigen en de gelovigen naar de kerk roept.
- Toren:** opperste gezag. God die boven de mensen staat.

De gotische kerk is in kruisvorm gebouwd, het koor symboliseert de hemel, het schip de wereld.

Hans van Kampen
Architectuurhistoricus